

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอุปสรรค และปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกำลังประสบอยู่เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูและนักเรียนเกี่ยวกับ การปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศีลธรรม ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นทางโรงเรียนยังอาจใช้ประกอบการพิจารณา จัดหาครูที่เหมาะสมทำการสอนวิชานี้ ตลอดจนจัดบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ยิ่งไปกว่านั้น นักการศึกษา และผู้บริหารการศึกษา จะได้ใช้ผลของการวิจัยประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอนและแบบเรียนวิชาศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้จากแบบสอบถาม 3 ชุด ที่ส่งไปยังผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตศึกษา 1 เป็นจำนวน 426 ชุด จาก 465 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.61 จำแนกได้ดังนี้คือ ผู้บริหาร 18 ชุดจาก 20 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.00 ครู 40 ชุดจาก 45 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.88 และนักเรียน 368 ชุดจาก 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.00

นำข้อมูลที่ได้นี้มาคำนวณหาค่ามัธยัมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและคิดค่าร้อยละตามวิธีการสถิติ แล้วจึงนำเสนอในรูปตารางและคำบรรยาย

ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ

ภาคที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู และนักเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 18 คน เป็นชาย 13 คน หญิง 5 คน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่คือร้อยละ 33.33 หรือ 1 ใน 3 ของผู้บริหารทั้งหมด มีอายุอยู่ระหว่าง 35-39 ปี คุณวุฒิของผู้บริหาร

ส่วนใหญ่คือ 9 คน หรือร้อยละ 50.00 มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และส่วนน้อยคือร้อยละ 16.67 มีคุณวุฒิในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ผู้บริหารส่วนมากมีประสบการณ์ระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.88 ที่มีประสบการณ์ระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.11 และที่มีประสบการณ์ระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.11 ผู้บริหารส่วนใหญ่มีงานสอนระหว่าง 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 33.33

2. ครูผู้สอนที่ลตรวมชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 40 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง 25 คน เป็นชาย 15 คน ครูทุกคนนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่คือร้อยละ 35 มีอายุระหว่าง 20-24 ปี คุณวุฒิของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 21 คน หรือร้อยละ 52.50 และส่วนใหญ่คือร้อยละ 37.50 ศึกษาวิชาสังคมเป็นวิชาเอก รองลงมาคือร้อยละ 15.00 ศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ นอกนั้นศึกษาวิชาอื่น ครูเป็นส่วนใหญ่คือร้อยละ 82.50 มีประสบการณ์ในการสอนที่ลตรมน้อย คืออยู่ในระหว่าง 1-5 ปี และร้อยละ 45.00 มีชั่วโมงสอนทั้งหมดโดยมากอยู่ในระหว่าง 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนเวลาที่สอนที่ลตรมนั้นส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 52.50 สอนสัปดาห์ละ 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

งานพิเศษที่ครูทำนอกเหนือจากการสอนคือ เป็นครูประจำชั้นเป็นส่วนใหญ่ มีประมาณร้อยละ 60 รองลงมาคือร้อยละ 20 เป็นที่ปรึกษาของชุมชนต่าง ๆ มีเป็นส่วนน้อยที่ทำงานพิเศษคือ บรรณาธิการ และครูแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 7.50 และ 2.50 ตามลำดับ

หนังสือที่ครูใช้ประกอบการสอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 75.00 ใช้หนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา และหลักสูตรต่าง ๆ รองลงมาคือร้อยละ 62.50 และ 47.50 ใช้หนังสือศาสนาอื่น วัฒนธรรม และประเพณีไทย กับหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ มีเป็นส่วนน้อยคือร้อยละ 12.50 และ 10.00 ที่ใช้หนังสือศาสนาเปรียบเทียบ และหลักสูตรวิชา

วิธีสอนที่ครูใช้สอนที่ลตรม มีมากกว่าส่วนใหญ่ คือร้อยละ 85.00 ใช้วิธีอธิบายประกอบการซักถาม มีจำนวนน้อยมาคือร้อยละ 5 ที่สอนโดยวิธีอธิบายตลอด

ครูร้อยละ 92.5 มักใช้อุปกรณ์การสอนเป็นบางครั้งบางชั่วโมง มีครูร้อยละ 7.5 เท่านั้นที่ไม่เคยใช้อุปกรณ์การสอนเลย

การวัดผลการเรียนรู้การสอน ทุกร้อยละ 45.00 จะวัดผลทุกครั้งเมื่อจบบทเรียนหนึ่ง ๆ มีเป็นส่วนน้อย คือร้อยละ 17.50 ที่วัดผลเฉพาะเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนแล้ว

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน ส่วนใหญ่คือร้อยละ 53.53 เป็นหญิง และร้อยละ 46.47 เป็นชาย นักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ 97.28 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือร้อยละ 2.45 นับถือศาสนาคริสต์ และนับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 0.27

นักเรียนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 50.30 เห็นว่าควรสอนศีลธรรมสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง นักเรียนร้อยละ 41.60 เห็นว่าควรสอนศีลธรรมสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง มีจำนวนน้อยคือร้อยละ 8.15 ที่เห็นว่าการสอนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

ความเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิชาศีลธรรม ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.80 เห็นว่าวิชาศีลธรรมให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีไทย ร้อยละ 61.41 เห็นว่า เป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีนักเรียนส่วนน้อยคือร้อยละ 4.30 และ 3.50 ที่เห็นว่า เป็นวิชาที่น่าเบื่อไม่มีประโยชน์และเป็นวิชาที่มีการบ้านมาก

ภาคที่ 2 ปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสอนวิชาศีลธรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนวิชาศีลธรรมชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการบริหาร และบุคลากร

ผู้บริหารมีความเห็นว่า การสนับสนุนให้ครูได้ใช้วิทยากร และงบประมาณที่ทางโรงเรียนจัดให้ นั้น มีปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนเรื่องการจัดวิชาให้ครูสอน การสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติม โดยการประชุมและอื่น ๆ การติดตามผลการเรียนการสอน การจัดเวลาให้ครูที่สอนได้วางแผนการสอนร่วมกัน ตลอดจนจำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง ผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหาพอสมควร คืออยู่ในระดับเป็นปัญหาปานกลาง

สำหรับครูผู้สอนเห็นว่า ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการบริหาร และบุคลากรนั้น โดยเฉลี่ยแล้ว จะเป็นปัญหาระดับปานกลางทั้งหมด

นักเรียนเห็นว่า จำนวนนักเรียนแต่ละห้อง เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากอัตราเวลาเรียน หลักสูตร และแบบเรียน
 ปัญหาเหล่านี้ ผู้บริหารมีความเห็นว่า ส่วนใหญ่ยังเป็นปัญหาพอประมาณ
 แต่การเลือกแบบเรียน เป็นปัญหาน้อย

ครูและนักเรียน มีความเห็นว่า เอกสารประกอบการสอน เอกสาร
 และตำราทางศิลปกรรมนั้น เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ที่เป็นปัญหาน้อยสำหรับครูคือ
 ภาพประกอบในแบบเรียน และหนังสืออุเทศ ส่วนปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา
 จัดว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

เรื่องที่เป็นปัญหาน้อยสำหรับนักเรียนคือ เอกสารที่จำเป็นต่อการสอน
 การเลือกแบบเรียน นอกนั้น เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น

3. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากวิธีสอนของครู

นักเรียนมีความเห็นว่า เรื่องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน
 และจัดกิจกรรม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องอื่น ๆ ทั้งผู้บริหาร ครู และ
 นักเรียน ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โดยทั่วไปมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

4. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการใช้อุปกรณ์การสอนของครู

ผู้บริหารและครูมีปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่องปริมาณอุปกรณ์ที่โรงเรียน
 มีอยู่ นอกจากนี้ครูและนักเรียนยังมีปัญหาอยู่ในระดับมากตรงกันคือ โอกาสในการใช้
 อุปกรณ์ ที่เป็นปัญหาน้อยสำหรับครูคือ ความสามารถในการใช้อุปกรณ์

5. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากทรวัดผล

ครูมีความเห็นว่า การสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพดี ข้อสอบวัดความ
 เข้าใจและการนำไปใช้ ข้อสอบวัดความคิดและเหตุผล และคะแนนของวิชาศิลปกรรม
 เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ที่เป็นปัญหาระดับน้อยคือ การให้คะแนนค่าคอมนักเรียน

นักเรียนมีความเห็นคล้ายครู คือเห็นว่า ข้อสอบวัดความเข้าใจ และ
 การนำไปใช้ ข้อสอบวัดความคิดและเหตุผล และคะแนนวิชาศิลปกรรมเป็นปัญหาอยู่
 ในระดับมาก ส่วนการเขียนคำสั่งของข้อสอบให้เข้าใจ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย
 ปัญหาอื่น นอกเหนือจากที่กล่าวมาอยู่ในระดับปานกลาง

6. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในเรื่องการจัดตั้งชุมนุมที่เกี่ยวกับทางศิลปกรรม และเรื่องกาชเงิน เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก สำหรับทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยคือ จำนวนสมาชิก การประสานงาน และความสะดวกในการจัด นักเรียน มีความเห็นแตกต่างไปว่า ปัญหาน้อยคือ การบรรจุเข้าหบายตามที่ไคตั้งไว้

7. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากบุคลิกภาพของครู

ผู้บริหารให้ความเห็นว่า ความคิดริเริ่ม และความสามารถในการ วิเคราะห์ เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก นอกนั้นเป็นปัญหาน้อย

ครูมีความเห็นว่า เรื่องความสนใจอาชีพ เป็นปัญหาสำหรับครูอยู่ ในระดับมาก ส่วนนักเรียนมีความเห็นเหมือนผู้บริหารว่า ความคิดริเริ่มของครูมี ปัญหาอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในการปรับปรุงการเรียนการสอน ศิลปกรรม

ผู้บริหารส่วนใหญ่คือ 6 ใน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 54.54 เสนอแนะว่าควร มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันมากขึ้น เพื่อนำไปปฏิบัติจริงได้ รองลงมาผู้บริหาร 5 คนคิดเป็นร้อยละ 45.45 เสนอแนะว่าควรให้สภาพแวดล้อมและ แบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน

สำหรับครู ส่วนใหญ่คือร้อยละ 66.66 เสนอแนะว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาใน หลักสูตรให้ทันสมัยและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

นักเรียนส่วนมากคือร้อยละ 39.45 เสนอแนะว่า ครูควรใช้อุปกรณ์การสอน ให้มากขึ้น รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ 27.52 เสนอแนะว่า ควรเพิ่มเวลาเรียน วิชาศิลปกรรม และควรจัดกิจกรรมประกอบการสอนเช่น อภิปราย จัดภาพประกอบในวัน สำคัญ ฯลฯ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการบริหาร และบุคลากร

เรื่องที่เป็นปัญหามากสำหรับผู้บริหาร ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูได้ใช้วิทยากรและงบประมาณที่ทางโรงเรียนจัดให้ ในเรื่องการสนับสนุนให้ครูได้ใช้วิทยากรนั้น เป็นปัญหาที่มีมานานแล้ว และตัวครูเองก็ไม่ค่อยใช้วิทยากร ดังที่ พระเลขา ศุภราช¹ ได้สรุปไว้ตอนหนึ่งว่าอาจารย์ในวิทยาลัยครูเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักศึกษาน้อยครั้งมาก และนักศึกษาเองก็คิดว่า ตนมีส่วนใครร่วมฟังการบรรยายของวิทยากรน้อยครั้ง ซึ่งเห็นได้ว่า แม้แต่ในวิทยาลัยครูก็ยังมีปัญหาเรื่องนี้มาก ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก็เช่นกัน วิทยากรที่ทางโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นใช้นั้น อาจจะเป็นพระสงฆ์ หรือผู้รู้ในทางศีลธรรมอย่างดีมากช่วยสอน หรือให้ความรู้ในทางธรรมเป็นบางโอกาส

ปัญหาเรื่องงบประมาณที่ทางโรงเรียนจัดให้ หมายถึงโรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้แก่วิชาศีลธรรมน้อยมาก เพราะส่วนมากทางโรงเรียนจะจัดให้หมวดสังคมไปเลย ซึ่งหมวดสังคมเองก็คงงบประมาณน้อยอยู่แล้ว จากผลการวิจัยของ พานี แสงกิจ² แสดงว่า โรงเรียนมีงบประมาณในน้อยมาก งบประมาณที่จะใช้ในการจัดห้องสังคมศึกษาที่ไม่มีใครมี ดังนั้น การขาดงบประมาณของหมวดสังคมจึงมีผลมาถึงวิชาศีลธรรม ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของหมวดสังคมด้วย

2. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากอัตราเวลาเรียน หลักสูตรและแบบเรียน

ครูและนักเรียนมีปัญหามากในเรื่องเอกสารประกอบการสอน และตำราทางศีลธรรม หมายความว่า โรงเรียนมีเอกสารเหล่านั้นน้อยมาก ไม่พอกับความต้องการของครูและนักเรียน เป็นเหตุให้ครูและนักเรียนประสบปัญหาในการแสวงหาความรู้

1 พระเลขา ศุภราช, เรื่องเดิม, หน้า 128.

2 พานี แสงกิจ, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 334.

เพิ่มเติม โดยเฉพาะครู ต้องเตรียมความรู้เพื่อนำไปสอนเด็ก ถ้าครูมีความรู้ไม่มากพอ จะขาดความมั่นใจในตนเอง ทำให้สอนไม่ดี ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเขียนการสอน ศิลกรรมไม่ได้ผล

ควยเหตุนี้ทางโรงเรียนควรจัดหาหนังสือประกอบการสอนตลอดจนเอกสาร และตำราทางศิลปกรรม ใดแก่ พวกหนังสือพุทธศาสนา หลักธรรม ประเพณี และวัฒนธรรม ไทย ฯลฯ มาไว้ในห้องสมุดอย่างพอเพียง เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ครู และนักเรียน สนใจในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ทางศิลปกรรมมากขึ้น เพื่อว่าตามเขียนการสอน ศิลกรรมจะได้ประสบผลสำเร็จควยดี

3. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากวิธีสอนของครู

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ทั้งครูและผู้บริหาร มีปัญหาต่าง ๆ ในเรื่อง วิธีสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือ ไม่เป็นปัญหามากนัก พอที่จะแก้ไขได้ง่าย แต่สำหรับ นักเรียน เห็นว่า เรื่องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรม นั้น เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก แสดงว่านักเรียนไม่ค่อยมีโอกาสมีส่วนร่วมในการวางแผน การสอนและจัดกิจกรรม

4. ปัญหาต่าง ๆ ที่สืบเนื่องมาจากการใช้อุปกรณ์การสอนของครู

จากการวิจัย ปรากฏว่า ผู้บริหารและครูมีปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่อง ปริมาณ อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ แสดงว่า อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่นั้นมีปริมาณน้อย ไม่ เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งอาจมีผลสืบเนื่องมาจากงบประมาณมีน้อย ดังที่ได้อภิปราย มาแล้วในเรื่องการบริหารและบุคลากร

นอกจากนี้ ครูและนักเรียนยังมีปัญหาอยู่ในระดับมากตรงกันคือ โอกาส ในการใช้อุปกรณ์ ครูไม่ค่อยมีโอกาสในการใช้อุปกรณ์เลย เรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่ คงเนื่องมาจาก โรงเรียนมีอุปกรณ์น้อย แต่ความจำเป็นในการใช้อุปกรณ์มีมาก จึงเกิด ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ขึ้น ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ พัฒนา ชูเชื้อ³

³พัฒนา ชูเชื้อ, เรื่องเดิม, หน้า 84.

เพ็ญจันทร์ กุญระเสวีรัฐ⁴ ปราณี วิฑูรวานิชย์⁵ สมพร จารุณี⁶ และ
พรเลขา คุณารักษ์⁷ ว่า โดยมากครูไม่ค่อยใช้อุปกรณ์ในการสอนที่ลือรวมเลย
เพราะอุปกรณ์การสอนที่ลือรวมหายาก

เรื่องครูไม่ค่อยมีโอกาสนำอุปกรณ์นี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะมี
ทางแก้ไขได้ โดยทางโรงเรียน ควรเพิ่มงบประมาณให้หมวดสังคมมากขึ้น เมื่อ
เพิ่มงบประมาณแล้ว ปริมาณอุปกรณ์คงมีมากพอกับความต้องการของครู นอกจากนี้
ครูควรใช้เวลาในการเลือกอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ มาประยุกต์ใช้กับวิชาที่ลือรวม
ได้ หรือครูอาจจะมอบหมายให้นักเรียนไปช่วยกันทำอุปกรณ์ขึ้นมาได้

ในค่านอุปกรณ์การสอนนี้ บุญทา เชื้อมัน⁸ สรุปผลการวิจัยไว้ว่า
ในการสอนวิชาที่ลือรวม ครูสอนควรปรับปรุงการสอนให้น่าสนใจ โดยเพิ่มอุปกรณ์
การสอน เช่น ภาพยนตร์พุทธประวัติ ฟิล์มสตรีปาลา และจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่
เพื่อนักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรง

5. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการวัดผล

สำหรับในด้านนี้ ครูและนักเรียน เห็นว่า เรื่องข้อสอบวัดความเข้าใจ
และการนำไปใช้ ข้อสอบวัดความคิดและเหตุผล และคะแนนของวิชาที่ลือรวม เป็น
ปัญหาในระดับมาก ที่เป็นปัญหามากก็เพราะว่า โดยปกติครูมีความถนัดแต่ในด้านออก
ข้อสอบวัดความรู้ความจำ ซึ่งง่ายต่อครูในการออกและการตรวจข้อสอบ และค่าน
นักเรียนเองก็เคยชินอยู่กับกาทดสอบด้วยข้อสอบประเภทวัดความจำเสียเป็นส่วนใหญ่
เนื่องจากง่ายต่อการเข้าใจ และไม่ต้องใช้ความคิดมากนัก

⁴ เพ็ญจันทร์ กุญระเสวีรัฐ, เรื่องเดิม, หน้า 117.

⁵ ปราณี วิฑูรวานิชย์, เรื่องเดิม, หน้า 106.

⁶ สมพร จารุณี, เรื่องเดิม, หน้า 71.

⁷ พรเลขา คุณารักษ์, เรื่องเดิม, หน้า 129.

⁸ บุญทา เชื้อมัน, เรื่องเดิม, หน้า 38.

ในเรื่องคะแนนของวิชาศีลธรรม เป็นปัญหามากที่สุดครูและนักเรียน คงเนื่องมาจากว่า คะแนนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้น้อยมากเกินไปจนครูและโดยเฉพาะนักเรียนมองไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ ทั้ง ๆ ที่วิชานี้ควรจะเป็นวิชาที่สำคัญมากที่สุดสำหรับมนุษย์เรา เมื่อนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาศีลธรรม การเรียนการสอนศีลธรรมก็ประสบความล้มเหลว สิ่งที่ตามมาคือ นักเรียนเป็นคนแคระ ไม่มีหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่มีคนอบรมสั่งสอนที่ดี ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมเรา ดังที่ได้เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ จึงควรที่จะเพิ่มคะแนนวิชาศีลธรรมให้มากขึ้น เพื่อดึงความสนใจจากนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อว่าการเรียนการสอนศีลธรรมจะได้สัมฤทธิ์ผล

นอกจากนั้น ปัญหาการสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพดี ยังเป็นปัญหาสำคัญยิ่งอีกปัญหาหนึ่ง จึงควรจะมีการอบรมในเรื่องการสร้างข้อสอบที่มีประสิทธิภาพให้แก่ครูโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากฝ่ายบริหาร และความตั้งใจอันดีของครูด้วย

6. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

เรื่องที่เป็นปัญหาสำหรับผู้บริหาร ครู และนักเรียนในค่านนี้ก็คือการจัดตั้งชุมนุมที่เกี่ยวข้องของทางศีลธรรม และเรื่องการเงิน เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการจัดตั้งชุมนุมใดก็ตาม มักจะประสบปัญหาที่สุด ทั้งนี้เพราะต้องประกอบด้วยความร่วมมือในหลาย ๆ ด้าน จึงจะจัดตั้งเป็นชุมนุมได้ และปัจจัยที่มีความสำคัญในการจัดตั้งคือ เรื่องการเงิน ชุมนุมใดสามารถหาเงินหรือมีผู้ให้ทุนมากก็สามารถจัดตั้งชุมนุมได้ ถ้ามีความพร้อมในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย คือจำนวนสมาชิก ความร่วมมือ ฯลฯ ตรงกับการวิจัยของ วณี ปัทมลิขิตกุล⁹ ว่า การเงินเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

⁹วณี . ปัทมลิขิตกุล, "การสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 38.

7. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากคุณภาพของครู

ผู้บริหารและนักเรียน มีความเห็นตรงกันว่า ความคิดริเริ่มของครู เป็นปัญหาอย่างมาก นอกจากนี้ผู้บริหารยังเห็นอีกว่า ความสามารถในการวิเคราะห์ของครูเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก หมายความว่า ครูมีความเคยชินต่อการใช้วิธีสอนแบบเก่าอยู่ และไม่เคยริเริ่มที่จะนำวิธีการใหม่มาใช้ในการสอน เพื่อเร้าใจนักเรียนให้สนใจเรียนยิ่งขึ้น สำหรับความสามารถในการวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ นั้น เนื่องจากครูส่วนใหญ่ ได้รับความรู้มาโดยวิธีการสอนแบบเดิม ซึ่งไม่มีใครได้มีโอกาสได้ใช้ความคิดวิเคราะห์ เมื่อจำเป็น ก็ทำให้ครูขาดประสบการณ์ในขณะนี้ไป จากการวิจัย ครูมีปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่องความสนใจในอาชีพครู แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพครู ไม่ชอบอาชีพครูทั้ง ๆ ที่เป็นครู ซึ่งถ้าความสนใจต่ออาชีพครูของครูมีน้อย ก็จะเป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนมากคือ ไม่บรรลุผลตามที่แผนการศึกษาวางไว้

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจะได้มีการปรับปรุง แก้ไขการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. กระทรวงศึกษาธิการ ควรปรับปรุงหลักสูตร และเนื้อหาวิชาในหลักสูตรให้ทันสมัย ไม่ซ้ำซาก นักเรียนจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย
2. กระทรวงศึกษาธิการ ควรปรับปรุงประมวลการสอน และแบบเรียนให้ดีและเหมาะสม โดยปรับปรุงเนื้อหาให้ทันเหตุการณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในแบบเรียนควรมี แบบฝึกหัด คำถาม รูปภาพ และคำอธิบายอย่างชัดเจน
3. กองพัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ และหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา

การจัดทำคู่มือครู ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัย เพื่อครูจะได้มี
แนวการสอนที่มีประสิทธิภาพขึ้น

4. ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศกร ควรเพิ่มเนื้อหา และเวลาเรียน ตลอดจน
กำหนดคะแนนวิชาที่ล้นรวมให้สูง เพื่อว่า ครู และนักเรียนจะได้เห็นความสำคัญของ
วิชานี้

5. ศึกษานิเทศก์ ควรจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่าง
พอเพียง เพื่อทางโรงเรียนจะได้จัดบริการด้านอุปกรณ์ ตลอดจนหนังสือประกอบ
เรียนการสอน และสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การค้นคว้าของครูและนักเรียน เพื่อ
ให้การเรียนการสอนวิชาที่ล้นรวมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. ศึกษานิเทศก์ ควรจัดให้มีการอบรมครู และให้บริติการ การ
นิเทศแก่ครู ทั้งในค้ำน เนื้อหาวิชาการ วิธีการสอน การจัดกิจกรรม และการวัดผล
ตลอดจนจัดให้วิทยากรไปสาธิตการ สอนแบบใหม่ ๆ แก่ครูในโรงเรียนต่าง ๆ ควบ
ขอเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

เนื่องจากผู้บริหาร เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดของโรงเรียน ในการที่จะทำ
ให้การเรียนการสอนวิชาที่ล้นรวม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ผู้บริหารจึงควร

1. เห็นความสำคัญ และคุณค่าของวิชาที่ล้นรวมตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชานี้
โดยการ ส่งเสริมในค้ำนการให้งบประมาณแก่วิชาที่ล้นรวมอย่างพอเพียง เพื่อจะได้
สามารถนำไปจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น และหนังสืออ่านประกอบสำหรับครูและ
นักเรียน

2. ควรอำนวยความสะดวก ในการจัดทำอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ตลอดจน
เชิญผู้เชี่ยวชาญเข้ามา เป็นวิทยากร อบรมครูผู้สอนที่ล้นรวม

3. ควรสนับสนุนให้ครู เข้ารับการศึกษ และอบรมเพิ่มเติมในค้ำนต่าง ๆ
เช่น วิธีสอน การสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล
เพื่อครูจะได้มีความรู้ทันสมัยเสมอ

4. ในการจัดครูเข้าสอนวิชาศีลธรรม ผู้บริหารควรคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ตลอดจนบุคลิกภาพของครู หากเป็นไปได้ ควรมอบหมาย ให้แก่ครูผู้ศึกษาหรือได้รับการอบรมมาทางด้านนี้โดยเฉพาะ

5. ในการจัดเวลาเรียนวิชาศีลธรรม ผู้บริหารควรคำนึงถึงเรื่องนี้ให้มาก ๆ ควรจัดในเวลาเช้า เพราะนักเรียนจะสนใจมากกว่า นอกจากนี้ควรคำนึงถึงบรรยากาศ และสถานที่เรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทมากที่สุดในการเรียนการสอนศีลธรรม เพราะฉะนั้น ครูจึงควรปรับปรุงตนเองในด้านต่อไปนี้

1. ครูควรปรับปรุงตนเองให้มีความรู้กว้างขวาง โดยหมั่นค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

2. ครูควรพยายามปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นในด้านต่างๆดังนี้

2.1 การเตรียมการสอน ครูควรตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนและวางแผนการสอนตลอดจนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และครูควรให้โอกาสแก่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนด้วย

2.2 วิธีสอน ครูควรสอนให้เข้ากับสภาพสังคม และเหตุการณ์ประจำวัน และให้นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติจริงในห้องเรียน เพื่อสามารถนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้ ครูควรนำวิธีสอนใหม่ๆมาใช้ โดยการหยิบยกเอาปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมาให้ นักเรียนอภิปราย และช่วยกันแก้ปัญหา นอกจากนี้ควรจัดให้มีกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

2.3 อุปกรณ์การสอน ครูควรใช้อุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน นอกจากนี้ครูอาจจะดัดแปลงอุปกรณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการสอนศีลธรรมก็ได้ หรือครูอาจให้นักเรียนช่วยทำอุปกรณ์การสอนก็ยิ่งเป็นการดี เพราะนักเรียนจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนในการเรียนการสอน การใช้เวลาแห่งวิชา ในชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ครูควรนำแหล่งความรู้จากชุมชนมาใช้ประกอบการสอนด้วย

2.4 กิจกรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงว่ากิจกรรมนั้น ๆ ควรสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่จะสอน เช่น การจัดอภิปราย จัดโต้วาที จัดนิทรรศการ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน ตลอดจนการจัดทัศนศึกษาและจัดให้มีการแข่งขันความประพฤติระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง

2.5 การวัดผล นอกจากจะวัดความรู้ ความเข้าใจและความจำในเนื้อหาแล้ว ควรจะวัดพฤติกรรมของผู้เรียนควบคู่ไปด้วย ควรมีการแข่งขันตอบปัญหาและที่สำคัญคือ ควรเพิ่มคะแนนวิชาศีลธรรมให้มากขึ้น

ขอเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการวิจัยปัญหาการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในวงแคบลงไปอีก คือ วิจัยเฉพาะในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งเพียงจังหวัดเดียว เพื่อทราบปัญหาการสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดนั้นและร่วมมือกันแก้ไข
2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบ ปัญหาการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เกิดขึ้นในโรงเรียนแต่ละแห่ง ในเขตศึกษาเดียวกัน เพื่อว่าโรงเรียนจะได้อาร่วมมือกันแก้ไข
3. ควรมีการวิจัยปัญหาการสอนศีลธรรมในเขตศึกษาอื่น ๆ
4. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงของนักเรียนกับการเรียนศีลธรรมภาคทฤษฎีของนักเรียน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย